

ОЦІНКА ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ФОНДІВ АТП

Бережний Р.О.

*Науковий керівник: Ачкасова Л.М., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Ефективне використання основних виробничих фондів автотранспортного підприємства в значній мірі визначає кінцеві результати виробництва – обсяг перевезень вантажів та пасажирів, продуктивність праці, собівартість перевезень, прибуток та рентабельність підприємств. Основні фонди складаються з основних виробничих та невиробничих фондів.

Основні виробничі фонди являють собою засоби праці, вони приймають участь у виробничому процесі багаторазово протягом довгого часу, не змінюючи своїх властивостей, призначення та форми. До них відносяться: транспортні засоби, будівлі та споруди, устаткування та пристрої.

Основні невиробничі фонди обслуговують невиробниче споживання. До них відносять житлові будинки, дитячі ясла, сади, культурно-просвітні й комунальні підприємства.

Поліпшення використання основних виробничих фондів представляє основну задачу у народному господарстві, в тому числі на автомобільному транспорті. Покращення використання основних виробничих фондів автомобільного транспорту сприяє підвищенню ефективності та якості роботи всіх галузей народного господарства.

У зв'язку з цим високого значення набуває проведення глибокого аналізу усіх факторів, що характеризують і визначає можливості й резерви підприємств по підвищенню ефективності використання основних виробничих фондів. Для вирішення цієї задачі пропонується використовувати матричне моделювання.

При виборі складу показників, які використовуються для побудови матриці, пропонується застосувати критерії вибору показників:

– показники, які характеризують різний стан підприємства, повинні зіставлятися;

– показники повинні змінюватися із зміною стану як підприємства в цілому, так і його структурних одиниць;

– показники повинні бути доступними і достовірними, фіксуватися в плановій і звітній документації;

– показники повинні відображати як результати діяльності, так і затрати і ресурси, необхідні для їх отримання.

Вибір основних техніко-економічних показників для аналізу і оцінки ефективності використання виробничих фондів підприємства проводилось в декілька етапів.

На першому етапі була оцінена інформативність показників. В результаті такої оцінки з вихідної сукупності виключаються показники, значення яких розраховується як результат от ділення (продуктивність праці, рентабельність, фондівіддача і т.ін.) показників.

На другому етапі відбиралися показники, що характеризують основні результати діяльності підприємства в цілому і результати використання окремих видів ресурсів. Аналогічним чином відбиралися показники, які відображають ресурси і витрати, необхідні для виробничого процесу.

На третьому етапі оцінювалися показники з урахуванням періодичності спостереження, їх наявності у звітній документації

На основі показників, які оцінюють ефективність діяльності підприємства в цілому і були описані раніше різними авторами, було проведено їх розклад на складові.

Матриця ефективності по своїй структурі квадратна, а всі її елементи, розташовані симетрично по головній діагоналі. Прямі показники ефективності розміщені під головною діагоналлю матриці, а зворотні, відображають техніко-економічну сторону виробництва, технологію, – над головною діагоналлю. Матрицю показників ефективності можна порівняти з інструментарієм виробничої функції, яка дозволяє вивчити економічну і технічну сторони виробництва на основі взаємозв'язку затрат, ресурсів і результатів. Послідовність вихідних показників в матричній моделі рекомендується розмістити так, щоб ті елементи матриці, збільшення яких являється позитивним явищем з економічної точки зору, залишилися по одну сторону діагоналі. Таке конструювання матричної моделі називається її упорядкуванням, а відповідно матриця – впорядкованою [1].

Перебудування матричної моделі полягає в тому, що всі відібрані елементи збираються під діагоналлю. Загальне поле ефективності розділяється внаслідок упорядкованої моделі на дві принципово різні частини. З них одне поле ефективності це пряме поле ефективності, а друге поле – зворотне поле ефективності.

Упорядкування показників матриці дозволило звести в одному місці (під головною діагоналлю) ті локальні показники, які повинні зростати при підвищенні ефективності, а над діагоналлю ті, що з ростом ефективності зменшуються. В основному при аналізі розглядається пряме поле ефективності, детальний же факторний аналіз всіх обставин змін ефективності припускає розгляд зворотного поля ефективності [2].

Використання матричного моделювання дозволяє визначити інтегральні показники за кожним напрямком і в цілому по виробничим фондам.

Таким чином, запропонований підхід до оцінки використання виробничих фондів містить в собі елементи горизонтального, вертикального, порівняльного та факторного аналізів, які забезпечують глибину аналізу.

Література:

1. Ачкасова Л.М, Шум Т.М. Розробка методики експрес-аналізу фінансового стану АТП. *Економіка транспортного комплексу*. 2011. Вип. 14. С. 108-111.

2. Аксенова З.И., Бачурин А.А. Анализ производственно-хозяйственной деятельности АТП. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Высшая школа, 2002. 287 с.